

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Martinem Láníčkem ve věci

žalobce: D. D.

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 21 července 2022 ve věci invalidního důchodu

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Rozhodnutím identifikovaným v záhlaví tohoto rozsudku (dále též „napadené rozhodnutí“) zamítla žalovaná námitky žalobce a potvrdila prvostupňové rozhodnutí ze dne 14. 2. 2022, kterým byla zamítnuta žádost žalobce o invalidní důchod pro nesplnění podmínek podle § 38 písm. a) zákona číslo 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o důchodovém pojištění“). Žalobce je sice podle žalované od 19. 8. 2013 invalidní v prvním stupni (jeho pracovní schopnosti poklesla z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu o 35 %), ale nesplňuje podmínku potřebné doby pojištění.
2. Žalobce podal proti napadenému rozhodnutí dne 1. 9. 2022 včasnou žalobu, ve které navrhuje jeho zrušení a uložení povinnosti žalované znovu rozhodnout. V žalobě brojí v první řadě proti datu vzniku invalidity, protože podle jeho názoru u něj došlo ke vzniku

invalidity již v roce 2002. Minimálně od roku 2002 trpí psychickými problémy, v té době začal navštěvovat MUDr. C. v Karviné a byla mu stanovena anxiózně depresivní porucha s náznaky agorafobie. Několikrát nastoupil do zaměstnání, ale následně se vždy jeho psychické problémy zhoršily. Žalobce rovněž nesouhlasí se stanovenou mírou poklesu pracovní schopnosti (35 %) a domnívá se, že jeho zdravotní stav měl být posuzován na horní hranici 45 %. Žalobce poukázal na to, že trpí stavy úzkosti, které někdy mohou trvat i celý den, tento stav provází třes, bušení srdce, pocení a pocit nedostatku vzduchu, což podle jeho zkušeností významně omezuje jeho schopnost pracovní činnosti, neboť v záchvatu nemoci a obtíží s tím spojených není schopen vykonávat žádnou činnost. Snahy o zařazení do pracovního procesu skončily zhoršením jeho zdravotního stavu. Žalobce zdůraznil, že má také zdravotní problémy s pohybovým aparátem a urologické potíže, v roce 2020 mu bylo operováno koleno, trpí bolestmi kolene i páteře. Kombinace těchto onemocnění mu významně ztěžuje společenské uplatnění a uplatnění na trhu práce. Hranice zdravotního omezení by tedy měla být navýšena ve smyslu § 3 vyhlášky o 10 procentních bodů a jeho schopnost pracovního uplatnění by poklesla o 55 %.

3. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. V písemném vyjádření k žalobě provedla rekapitulaci dosavadního průběhu řízení a zdůraznila, že žalobci byla ke dni vydání rozhodnutí zhodnocena veškerá doložená doba pojištění tak, jak je uvedeno v osobním listě důchodového pojištění, který je přílohou napadeného rozhodnutí.
4. Krajský soud v Ostravě přezkoumal u ústního jednání napadené rozhodnutí v souladu s § 75 odst. 1 a 2 zákona číslo 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) a dospěl k závěru, že žaloba důvodná není.
5. Předmětem soudního přezkumu je správní rozhodnutí, kterým nebylo vyhověno námitkám žalobce podaným proti rozhodnutí o zamítnutí jeho žádosti o invalidní důchod.
6. Rozhodující skutkové okolnosti zjišťoval krajský soud předně ze správního (dávkového) spisu. Podává se z něj, že žalobce žádal o přiznání invalidního důchodu již několikrát. Poprvé byl shledán invalidní podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Karviná (OSSZ Karviná) ze dne 30. 9. 2013, podle kterého se u žalobce jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož rozhodující příčinou je panická porucha, schizoidní porucha osobnosti [podřazená posudkovou lékařkou pod kapitolu V., položku 7b) vyhlášky číslo 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (dále též „vyhláška o posuzování invalidity“)], pro kterou poklesla pracovní schopnost žalobce o 35 %. Datum vzniku invalidity určila posudková lékařka na 19. 8. 2013 podle psychiatrického vyšetření. Žalovaná však rozhodnutím ze dne 13. 11. 2013 žádost žalobce zamítla pro nesplnění podmínky pojištění (za dobu od 19. 8. 2003 do 18. 8. 2013 „získal“ žalobce pouze 2 roky a 22 dnů pojištění, místo potřebných 5 let). Žalobce uplatnil dne 7. 6. 2018 novou žádost o invalidní důchod a podle posudku OSSZ Karviná byl žalobce invalidní v době od 19. 8. 2013 do 6. 5. 2018 a od 7. 5. 2018 již invalidní není, protože jeho pracovní schopnost poklesla z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pouze o 20 %. Posudková lékařka uvedla, že od posledního posouzení v září 2013 (9/2013) došlo ke zlepšení zdravotního stavu. Žalovaná žádost žalobce rozhodnutím ze dne 24. 10. 2018 opětovně zamítla.
7. Dne 8. 12. 2021 uplatnil žalobce opětovně nárok na invalidní důchod. Podle posudku

OSSZ Karviná ze dne 5. 1. 2022 je rozhodující příčinou jeho dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu „úzkostně depresivní porucha u schizoidní osobnosti s agorafobií“, kterou posudkový lékař podřadil pod kapitolu V, položku 5c přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity a míru poklesu pracovní schopnosti určil na 35 %. Datum vzniku invalidity posudkový lékař určil na 14. 9. 2021. Žalovaná rozhodnutím ze dne 14. 2. 2022 žádost žalobce zamítla pro nesplnění podmínek podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění s odůvodněním, že žalobce nemá splněnou podmínku potřebné délky pojištění. Žalobce podal proti rozhodnutí námitky, ve kterých nesouhlasil s datem vzniku invalidity ke dni 14. 9. 2021, protože psychickými obtížemi trpí minimálně již od roku 2002. Jeho námitky jsou ve zbytku podobné s obsahem žaloby. Pro účely námitkového řízení byl žalobce posouzen lékařkou žalované, která v posudku ze dne 17. 5. 2022 uvedla, že za rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce považuje „panickou poruchu, schizoidní poruchu osobnosti“ podřazenou (na rozdíl od posudku OSSZ Karviná) pod kapitolu V., položku 7b) příslušné přílohy vyhlášky, míru poklesu pracovní schopnosti určila na horní hranici 35 % (z rozpětí 20 % - 35 %) odpovídající invaliditě prvního stupně a datum vzniku invalidity na 19. 8. 2013 podle psychiatrického vyšetření. Žalovaná napadeným rozhodnutím námitky žalobce zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. Podle závěru žalované totiž žalobce nesplnil podmínku potřebné doby pojištění, která u žalobce činí 5 let. Za dobu posledních 10 let před vznikem invalidity byl žalobce pojištěn pouze 752 dnů (2 roky a 22 dnů) a potřebnou dobu pojištění nezískal ani v době dalších dokončených 10 let po vzniku invalidity (od 12. 1. 2012 do 11. 1. 2022 byl žalobce pojištěn 909 dnů - 2 roky a 179 dnů).

8. Krajský soud doplnil dokazování o posouzení zdravotního stavu žalobce Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (PK MPSV) v Ostravě, podle jejíhož posudku nebyl žalobce pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav schopen ke dni vydání napadeného rozhodnutí práce fyzicky a psychicky nadměrně náročné, ve výškách, v nočních směnách, v riziku úrazu, v horských provozech. Byl schopen práce fyzicky až středně náročné, psychicky méně náročné s výše uvedeným omezením, v nezkráceném pracovním úvazku, v dělnických profesích, byl schopen rekvalifikace zaučením. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce byla lehká schizoidní porucha osobnosti. Lehká agorafobie, kdy hůře snáší pobyt ve velkých obchodech, ho podle posudkového závěru celkově pracovní neomezuje. Spíše sekundární panická porucha je nevalidně dokumentována, a pokud je přítomna, je lehkého stupně. Uvedené zdravotní postižení podřadila posudková komise pod kapitolu V, položku 7a) přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity a míru poklesu pracovní schopnosti určila na 10 % (horní hranice). Podle posudkové komise je prokázáno omezení pracovního a společenského fungování z důvodu poruchy osobnosti, ale ne podstatné. Je zhoršena sociální adaptabilita, možné narušení vztahů. O středně těžké postižení podle položky 7b) se nejedná, neboť není důvod a není prokázáno podstatné narušení pracovního a společenského fungování ani závažné maladaptivní chování. Nejsou prokázány opakované významné situační dekompenzace. Podle posudkového závěru komise žalobce invalidní není a nebyl jím ani od roku 2002. Uznání invalidity prvního stupně od 19. 8. 2013 považuje komise za posudkový omyl, protože funkční omezení vyplývající z duševního stavu bylo nadhodnoceno. Nejednalo se o poruchu osobnosti se středně těžkým postižením, nebylo přihlédnuto k výsledkům vyšetření psychologa z roku 2007 a 2008, kde je popsána agravace až simulace. V dalších letech se duševní stav podstatně neměnil.

Posudková komise dospěla k závěru, že podle dokumentace při schizoidní poruše osobnosti u žalobce dochází občas k situačním dekompenzacím s neurotickými symptomy, při zavedení medikace se stav opět upravuje a stabilizuje. Není doloženo zdravotní postižení, které by mu bránilo ve výkonu soustavné pracovní činnosti.

9. Podle § 38 zákona o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let a stal se a) invalidním a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nesplnil ke dni vzniku invalidity podmínky nároku na starobní důchod podle § 29, popřípadě, byl-li přiznán starobní důchod podle § 31, pokud nedosáhl důchodového věku nebo b) invalidním následkem pracovního úrazu.
10. Podle § 39 odst. 1 téhož zákona je pojištěnec invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %.
11. Podle § 40 odst. 1 písm. f) téhož zákona činí potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod u pojištěnce ve věku nad 28 let 5 roků.
12. Podle § 40 odst. 2 téhož zákona se potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem invalidity. U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky.
13. Úvodem právního posouzení krajský soud připomíná, že je až na výjimky vázán podle § 75 odst. 2 s. ř. s. žalobními body uplatněnými v žalobě. Tuto skutečnost je nutné zdůraznit, protože žalobce v žalobě namítá jednak nesprávně určený okamžik vzniku jeho invalidity, která podle žalobce vznikla již v roce 2002 a ve druhém okruhu žalobních námitek zpochybňuje stupeň invalidity určený lékařem žalované. V tomto směru je však podstatné, že žalovaná nezamítla žádost žalobce pro nesplnění podmínky invalidity, ale pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění. Platí přitom, že pokud žalobce není invalidní v důsledku pracovního úrazu (nic takového žalobce netvrdil, ani to nevyplývá z napadeného rozhodnutí či ze spisu), musí podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod podmínku získání potřebné doby pojištění splnit. V tomto směru je pro účely soudního přezkumu podstatné, že žalobce v žalobě nezpochybnil závěry žalované, podle kterých „získal“ za dobu od 19. 8. 2003 do 18. 8. 2013 pouze 752 dnů (2 roky a 22 dnů) pojištění a v době od 12. 1. 2012 do 11. 1. 2022 celkem 909 dnů (2 roky a 179 dnů) pojištění. Žalobce ani nenamítal, že by snad pro vznik nároku na invalidní důchod postačovala v jeho případě doba pojištění v jiné (kratší) délce než 5 let, ze které vycházela žalovaná nebo že měla být doba pojištění zjišťována za odlišné období (nad rámec námitek týkajících se datu vzniku invalidity, které se k rozhodnému období případně i potřebné době pojištění nepřímou vztahují), což do značné míry omezilo rozsah soudního přezkumu. Jediný právně relevantní žalobní argument se proto týká data vzniku invalidity, protože tím žalobce implicitně napadá jak potřebnou dobu pojištění (závislou na

věku, ve kterém invalidita vznikla), tak taky rozhodné období, za které byla potřebná doba pojištění zjišťována. Oproti tomu pro rozhodnutí o žalobě není významný závěr o stupni invalidity žalobce ke dni vydání napadeného rozhodnutí, protože při nesplnění podmínky pojištění by ani invalidita třetího stupně nemohla být důvodem pro přiznání invalidního důchodu žalobci (ledaže by šlo o mimořádný případ podle § 7 ve spojení s § 42 zákona o důchodovém pojištění, tj. pokud by invalidita třetího stupně vznikla u žalobce před dosažením 18 let věku).

14. Po vyhodnocení zjištění učiněných ze správního spisu a posudku PK MPSV v Ostravě dospěl krajský soud k závěru, že žalobce minimálně v době od 2002 do 18. 8. 2013 invalidní nebyl. Žádný z posudků, kterým byl žalobce v průběhu doby shledán invalidní, nestanovil jako datum vzniku jeho invalidity dřívější den, než 19. 8. 2013 (v jednom případě dokonce 14. 9. 2021), kdy se žalobce podrobil psychiatrickému vyšetření. Také závěry posudkové komise nevzbuzují ve vztahu k době od roku 2002 do 19. 8. 2013 žádné pochybnosti a ve spojení s obsahem správního (dávkového) spisu tvoří dostačující podklad pro závěr soudu, že případná invalidita žalobce nemohla vzniknout před 19. 8. 2013. Krajský soud přitom zdůrazňuje, že posouzení podřazení zdravotního stavu žadatele pod korespondující ustanovení vyhlášky (její přílohy), tzn. zhodnocení zdravotního stavu, určení rozhodujícího zdravotního postižení a přepočet procentní míry poklesu pracovní schopnosti, soud neprovádí, protože jde o odbornou úvahu, již soud, který nedisponuje potřebnými znalostmi z oboru posudkového lékařství, nečiní sám, ale vychází z příslušných posudků, ledaže by se jednalo o zcela evidentní, i laikovi zřejmou vadu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013 č. j. 6 Ads 11/2013-20 nebo ze dne 12. 6. 2014 č. j. 9 Ads 9/2014-23).
15. S ohledem na závěr soudu o možném vzniku invalidity žalobce nejdříve ke dni 19. 8. 2013, kdy měl žalobce 29 let, by žalobce pro vznik nároku na invalidní důchod musel „získat“ potřebnou dobu pojištění podle § 40 odst. 1 písm. f) zákona o důchodovém pojištění v délce 5 let. Tuto dobu pojištění žalobce podle nezpochybněného závěru žalované nezískal, a to ani v rozhodném období 10 let před tímto datem ani v kterémkoliv období 10 roků dokončeném po tomto datu (posuzováno podle stavu ke dni vydání napadeného rozhodnutí) a nejedná se ani o mimořádný případ uvedený v § 42 zákona o důchodovém pojištění. Pro úplnost a pro odstranění pochybností krajský soud dodává, že maximální součet všech dob pojištění vyčíslených v napadeném rozhodnutí pro dobu od 19. 8. 2003 do 11. 1. 2022 činí 4 roky a 201 dnů (2 roky a 22 dnů za dobu od 19. 8. 2003 do 18. 8. 2013 + 2 roky a 179 dnů za dobu od 12. 1. 2012 do 11. 1. 2022), což prakticky vylučuje jakoukoliv teoretickou variantu, že by žalobce mohl získat dobu pojištění potřebnou pro vznik nároku na invalidní důchod v hypotetickém případě pozdějšího vzniku invalidity (kdykoliv v době po 19. 8. 2013 až do dne napadeného rozhodnutí). Krajský soud uzavírá, že žalobci nárok na invalidní důchod za těchto okolností nevznikl, a to bez ohledu na to, zda ke dni vydání napadeného rozhodnutí byl invalidní, resp. v jakém stupni. Za tohoto stavu již považuje krajský soud za nadbytečné vyjadřovat se k žalobním námitkám a posudkovým závěrům ohledně (ne)existence invalidity žalobce, případně jejímu stupni ke dni vydání napadeného rozhodnutí, proto již v tomto směru další dokazování neprováděl a žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.
16. Krajský soud dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, protože v řízení neúspěšný žalobce takové právo podle § 60 odst. 1 s. ř. s. nemá a

ani procesně úspěšné žalované jej v tomto typu řízení nelze podle § 60 odst. 2 s. ř. s. přiznat.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu.

Ostrava 9. ledna 2023

JUDr. Martin Láníček
samosoudce